

Rippl-Rónai József

Festői témát festői eszközökkel visszaadni! — ez az impresszionista művészetnek a hiszekegye. Hogy mi az a festői téma, erről lehet vitatkozni, vitatkoznak is rajta eleget, mivelhogy minden lehet azzá, ha nem is minden az. — Igazi festőtárgy az impresszionista hitvallás szerint mégis az, melynek szépséget, igazságot és így értéket kizárólag a formák, vonalak és színek bizonyos összhangja ad, nem pedig a szöveg, melynek elmondására használja a festő a színek és vonalak nyelvét. — Ez nem jelenti azt, hogy a kép tárgya nem lehet valamely eszme, mese, történet, vagy akár álm is, mely utóbbi esetben a képzelet rendszerint valami jelképes jelentőségű testet ölt, hanem csak annyit jelent, hogy az irodalmi vagy bölcséleti elem magában még nem ad kizárólagos értéket a képnek, ha annak festői értékei nincsenek.

Egy igen jellegzetes egyénisége ennek a művészi felfogásnak — Rippl-Rónai József — talán minden bővebb fejtegetésnél jobban megvilágítja ezt a rövid értelmezést.

Rippl-Rónai József, az első, helyesebben a legnagyobb magyar evolucionista ez a művész-egyénség.

Rippl-Rónai: Lugasban

Csak festői elemet, tisztán festői eszközökkel visszaadni! — ez a hitvallása Rippl-Rónainak. És neki csak egy dolog festői: az élet. A művész — írja az „Emlékezések“ előszavában — „néhány kréta-vonással az élet legujjongóbb örömeit is le rajzolhatja kartonjára, néhány festékszínfolttal az az élet legkeservesebb gyötrelmeit is felrakhatja vásznára, néhány szélesen kent konturral s akár csak lokális színnel sikba rögzítheti és tetszés szerint stilizálhatja azt, ami lelkét bármely irányban érdekelte. — Csak legyen meg munkájában az előadás módjának az a kvintesszenciája, amit művészetnek nevezünk.“

Ezt a hitvallását egyébként Rippl-Rónai 1906-ban, (tehát már memoárjainak megjelenése előtt is) mikor ki tudja már hányadik gyűjteményes kiállítás keretében mutatta be akkori művészetének újabb állomását, elmondta a következő gyónásban:

„Gyűjteményes kiállításom képanyagának nagyobb részét a legutóbbi három-négy év alatt festettem, rajzoltam. — Ez idő javát szülővárosomban, Kaposvárott, kis fehér házamban töltöttem, képeim motívumai is innen valók tehát. — Rövidebb, közbenső olaszországi utamnak inkább csak lelki emlékei maradtak, főleg az, hogy a Massacciók, Fra Angelicok egyszerre festett műveinek készítése módjában a magam módjához való hasonlatosságot örömmel kellett konstatálnom.“

(Az egyszerre festés fogalmába — magyarázza később könyvében — az egyenlő módon való festésmódot is belefoglalom. Ez: a készülő mű minden részének egyforma stádiumban való tartása, illetőleg befejezése. — Erős hitem, hogy csak így lehet jó pikturát csinálni; így lehet igazán komplett dolgokat festeni. — Több mint húsz éve, hogy ebben a szellemben dolgozom s kivétel nélkül minden rajzom, festményem ilyen módon készül.)

„Ebben a nagy művészi oceánban azonban“ — hangzik tovább a kiállítás elé írt gyónás — „kivált magában a természetben, annyi minden látnivalóm — új dolog — akadt, hogy a megmunkálást egy más, hosszabb kirándulás alkalmára kellett halasztanom. Idehaza az intim élet adta meg az inspirációkat. A család, a rokonság, ismerősök szokásait, életét figyeltem meg. Kisvárosi alakok, típusok érdekeltek. Ezeket festettem a társadalom minden rétegéből. Engem nagyon érdekelnek: a kőműves, a tanár, a pap, a pintér, a suszter, az asztalos: mindmegannyi karakterkép. Mindegyik egy-egy külön világ. Egy-egy jellemző vonásuk van, mint a

Rippl-Rónai József ifjúkori arcképe